

раз Я в світі».

Література

1. Гриньова М.В., Паляниця О.В. Природознавство. Навчальний посібник. — Полтава: АСМІ, 2006. — 258 с.
2. Концепція навчання здорового способу життя на засадах розвитку навичок / Авт.-упоряд. Марі-Ноель Бело. — К.: Генеза, 2005. — 80 с.
3. Приклади вправ для виконання учнями на уроках з «Основ здоров'я» / Авт.-упоряд. Марі-Ноель Бело. — К.: Генеза, 2005. — 68 с.

МУЗИКОТЕРАПІЯ В ГУМАНІСТИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Гриньова М.В., Горобець Н.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Людина — біопсихосоціальна істота. Розглядаючи її триєдине ество відносно того чи іншого виміру, через призму різних за своєю суттю та напрямками відношень, слід, перш за все, пам'ятати, що людський організм — це біологічний об'єкт, який функціонує за законами природи.

Для людини і, зокрема, для дитини, учня процес сприйняття інформації і засвоєння знань є, по суті, низкою фізико-хімічних та біохімічних процесів у організмі дитини. Ці процеси, їх напрям і швидкість є індивідуальними і залежать від зовнішніх чинників, психоемоційного стану особистості, її здоров'я, тому традиційні погляди на класний колектив, розрахунок на середнього школяра призводить до апатії та погіршення фізичного, психічного, розумового розвитку, працездатності школярів. Спостерігається зменшення кількості здорових школярів із 33% у першому класі до 6-9 % серед старшокласників [1].

Ці показники характерні передусім для шкіл нового типу з підвищеним рівнем навантаження, де головним є досягнення високих показників у навчанні, впровадження інтенсифікованих інноваційних методів. При цьому часто забувається, що кредо сьогodнішньої інноватики — це виховання здорового, розумного, конкурентноспроможного покоління європейської держави.

На сучасному етапі розвитку системи освіти в Україні відбувається становлення нової гуманістичної парадигми освіти — перехід до особистісно орієнтованого навчання та виховання, що полягає у створенні максимально сприятливих умов для розвитку і саморозвитку особистості учня, виявлення та активного використання його індивідуальних особливостей. Гуманна освіта — це особистісно зорієнтована освіта, що проголошує особистість найвищою цінністю.

Важливий аспект гуманізації змісту освіти полягає у його доцільному структуруванні, що має забезпечити його кореляцію з характерними для конкретних вікових періодів розвитку особистості психофізіологічними особливостями школярів і сприяти таким чином реалізації принципу природовідповідності в навчанні, що є одним із провідних принципів педагогіки, побудованої на гуманістичних засадах [2].

Змістом особистісно орієнтованого навчання є врахування біоло-

гічного компонента в педагогічному процесі, сприйняття учня як біологічного об'єкта. Ставлячи в центр педагогічної діяльності емоційне, фізичне, соціальне благополуччя учнів, педагоги мають навчитися проектувати і прогнозувати освітні результати в інтересах здоров'я нації, запобігаючи негативним наслідкам.

Одним із засобів реалізації принципів гуманістичної освіти є застосування музики на уроках. Цей засіб слід розглядати не лише як джерело і спосіб розвитку учня, "ґрунт", на якому можуть вирости духовні, етично-естетичні і творчі потенції дитини, а і як чинник, що позитивно впливає на фізичний стан організму, на здоров'я.

Поступово нагромаджуються наукові дані, які підтверджують знання стародавніх філософів про те, що музика — найпотужніше джерело енергій, що впливає на людину.

Ще в XIX столітті учений Догель встановив, що під дією музики міняються кров'яний тиск, частота скорочень серцевого м'яза, ритм і глибина дихання, як у тварин, так і у людини. Видатний психоневролог академік Бехтерев вважав, що музика позитивно впливає на дихання, кровообіг, усуває утомленість і додає фізичної бадьорості.

У московському центрі "Ейдос" музична терапія використовується для лікування цукрового діабету. Було встановлено, що між рівнем цукру в крові і психічним станом існує прямий зв'язок. Таким чином, змінюючи і регулюючи свій психічний стан, людина може змінити рівень цукру в крові.

Михайло Лазарев, лікар педіатр, директор дитячого центру відновного лікування, описує, який вплив робить музика на вагітних жінок: класична музика чудово впливає на формування кісткової структури плоду.

Дослідження центру під керівництвом Лазарева показали, що музичні вібрації впливають на весь організм, зокрема на кісткову структуру, щитовидну залозу, масажують внутрішні органи, досягаючи глибоко лежачих тканин, стимулюючи в них кровообіг.

Західні учені, провівши численні дослідження і експерименти, пришли до висновку: деякі мелодії дійсно володіють сильним терапевтичним ефектом. Наприклад, романтична музика Шуберта, Шумана, Чайковського, Шопена, Ліста допомагає зняти стрес, сконцентруватися, ідеально підходить для відокремлених занять і медитації. Духовна, релігійна музика відновлює душевну рівновагу, дарує відчуття спокою. Якщо порівнювати музику з ліками, то релігійна музика — анальгетик в світі звуків, тобто вона полегшує біль. Але найбільший ефект, на думку фахівців, на пацієнтів здійснюють мелодії Моцарта. Цей музичний феномен, до кінця ще не пояснений, так і назвали — "ефект Моцарта"...[3]

У музиці можна знайти все: і заспокоєння, і енергію, і здоров'я. Треба лише уміти слухати, а вчителям вміти доцільно і ефективно застосовувати прийоми музикотерапії в навчальному процесі.

Література

1. Гриньова М.В., Паляниця О.В. Природознавство. Навчальний посібник для студентів педагогічних університетів. — Полтава: АСМІ. — 2006. — С. 13.
2. Мартинова Л. Гуманізація освіти як умова формування гуманної особистості // Імідж сучасного педагога. — 5–6 / 2003, С. 154–156.

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕМПАТІЇ У ПІДЛІТКІВ З АКЦЕНТУАЦІЯМИ ХАРАКТЕРУ

Бернацька К.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Аналіз психологічної літератури показує, що нині спостерігається загострення інтересу вчених до вивчення особливостей розвитку підлітків у різних сферах їх діяльності, бо у підлітковому віці відбуваються глибокі і інтенсивні зміни в особистісному розвитку молодих людей, з'являються нові інтереси, відмирають старі, підліток не тільки починає цікавитися низкою нових для нього речей, але і втрачає цікавість до речей які займали його раніше. В цьому віці у молодих людей активно формується свідомість, виробляється особиста незалежна система еталонів самооцінки і самовідношення, все більше розвиваються здібності проникності в свій власний світ [4]. Великою значення набуває спілкування з однолітками, яке стає гострою потребою підлітка і пов'язано з багатьма його переживаннями. Відомо, що спілкування — це феномен який забезпечує процес розвитку особистості.

На думку: Т.П. Гаврилової, Ю.Б. Гіппенрейтер, Т.Д. Корякіної, Н.С. Курок, Д.А. Хоустон, Т.І. Пашукової, О.О. Бодалева емпатія є важливим психологічним чинником компетентного спілкування.

У психології уявлення про емпатію розвивалося у напрямку від афективно-когнітивного підходу до інтегративного, який розглядає емпатію як складне явище [2].

На сучасному етапі розвитку психологічної науки тлумачиться як явище, яке включає в себе емоційний, когнітивний та поведінковий компоненти. Оцінки емпатії у рамках базових форм психічного відображення здійснюється в означенні цього феномену як соціально-психологічної властивості особистості, яка формується в процесі взаємодії людей, впливаючи на успішність спілкування. На думку Алохвердової О.В., Іванова Є.М, Мосолова Ю.П. [1] як соціально-психологічна властивість емпатія складається з ряду здібностей:

1) здібність емоційно реагувати відкликатися на переживання іншого;

2) здібність розпізнати емоційний стан іншого і перенести себе в його думки, почуття і дії;

3) здібність давати адекватну емпатичну відповідь як вербально, так і невербального типу на переживання іншого.

Вітчизняні дослідники, які займалися проблемами психологічної корекції особистості, також приділяють увагу ролі різних параметрів емпатії у виникненні певного виду спілкування.

Порушення спілкування призводить до змін в особистісному розвитку, які сприяють вияву акцентуацій характеру підлітка. Акцентуації характеру — це крайні варіанти норми, при яких окремі риси характеру надто підсилені, внаслідок чого виявляється надмірна вразливість до певних психогенних впливів при одночасної стійкості до інших [3].

Метою дослідження було визначення особливостей зв'язку між